

Bredd och djup i Röstångabygdens textilkonst

Häromsist skulle Ann-Marie Persson hämta något hos oss. Honung kanske, möjligen stearinljus. Hon bor ju inte i byn längre men har naturligtvis koll på, vilka som har intressen i det textila med sin bakgrund i exempelvis hemslöjden. Direkt konstaterade hon att det hängde en bonad i finnväv på väggen. Och det gör det ju. Vi kommenterade de nio vävstolar som finns i den gamla skolan. Och så har jag en i källaren, som inte är uppsatt. Skam till sängandes. Och tre ramar till flamskväv. Sorgligt men sant är de alla tre av svagt intresse. Det är trevligt att plocka fram små flamskvävnader ur svepasken för att se hur de tar sig ut. Fast det senaste förvärvet var en kopia från ett utsnitt av en agedyna från Everlöf. Du vet en sån där med papegoja.

Mönstret till denna flamskväv är hämtat från en av de Agedynor som är klassiska vävnader från Everlöf.

Bredden i det som finns av textilier här i Röstångabygd är naturligtvis enorm. Det är inte bara det att den ovan nämnda tionde vävstolen har använts för vävningen av Håkans julmatta. Den som senast låg på trägolvet i smältmästarens hus när Håkan bodde i Bergsmansgården, Pershyttan. Det är en sådan trasmatta i yllefilt med vita ryainslag, som skall påminna om snö. På golvet har vi egentligen inget annat än traditionella trasmattor. Och så finns det praktfulla

bonader, som varit åkfilter i böndernas kärror och mönstret är det samma som finns i Agda Holst's klänning i självporträttet som ägs av Malmö konstmuseum och som finns avbildat på sidan 147 i Signums svenska konsthistoria, delen konsten 1915 – 1950. Birgitta Liljus bonad, som hänger i Röstångagården, är också väl värd att påminna om.

Mattan vävdes av min mor på 1970-talet och tillhör min och Anitas son Håkan, som fick den av sin faster Lisbet när han var i Pershyttan. Mattan är vävd i tuskafts, med inslag av röd yllefilt och vit ulltråd.

Det är säkerligen fullt av broderier runt om. Jag har sett en del och då inte bara de praktfulla tavlorna som Kjell Nilsson har gjort och som varit avbildade i denna tidskrift. Ren maskinsömnad, som det funnits exempel på i denna tidskrift, behöver inte ens vara i litet format. Jag har sett exempel på detta vid en utställning i herrskapsstallet på Jordberga gods för ett år sedan. Finns det exempel kvar på skräderitillverkade plagg från Röstånga? Har allt

gått till återvinning? Jag kan inte ens påminna mig ha sett hembygdsdräkter här. Däremot känner jag folk, som är så skickliga skraddare att deras plagg gott kan kallas haut couture.

Linnedamast från Almedahls med mönstret Läckö, som var en storsäljare. Bilden är tagen i "släpljus" av Stig Pettersson.

Hur skall vi hantera linnedamasten? Är den att behandla som vanlig brukstextil, eller kan vi sätta på ett annat epitet. Finns det i kartonger och lådor gamla hemvävda mönstrade linnedukar, kanske hopsyddas på mitten på grund av att vävstolen inte var bred nog? Är det många som kan visa upp damast från systrarna Svensson i Löderup. Det är väl samma trakt, som Per Gummeson kommer ifrån. Kanske är det så att vi också kan räkna in den maskinvävda damasten från Almedal och inte enbart så exklusiva textilier, som från Carl Widlund i Trangärdstorp.

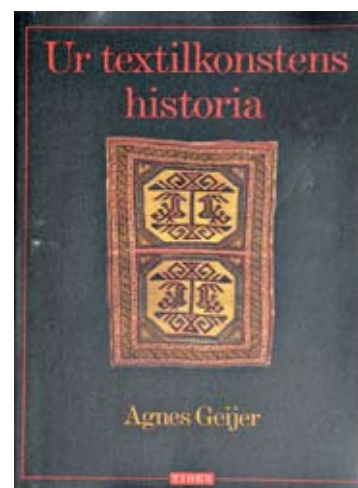

Bild av samma i duktigt kraftig förstoring gör att man ser var den ljusa respektive mörka effekten kommer från.

En bra överblick över textilens utveckling från människans användningen av djurhudarna och blad till att de första textilteknikerna började användas finns i Agnes Geijers genomgångar av ämnet som framställs i "Ur textilkonstens historia". Boken, som finns i några upplagor, behandlar merparten av de textila teknikerna från deras ursprung, långa utveckling fram till efter andra världskriget. När man försöker

att förstå känns det betryggande att ha tillgängligt den typen av genomgångar. Misstagen blir på det viset färre.

Exempelvis har vi inte haft uppe linnedamast i dessa spalter tidigare. Det råkar vara ett ämne som intresserar mig mycket. Dessutom tycker jag att den gamla tekniken med tuskaftslinnevävnad är kul och tygerna är vackra att se på och roligt när man kan hantera. Tvätten är intressant och manglingsarbetet en av grunderna i hanteringen av linnedamast.

Smutsomslaget till tredje upplagan av Agnes Geijers "Ur textilkonstens historia". Ljubljana 1994 med efterskrift av Margaretha Nockert.

Stig Petterssons mangel är en ganska modern mangel med en mekanism som förenklar inläggningen av det som skall manglas.

Visst är det intressant med exempel linneföråd. Hur ser det exempelvis ut på Gästis? Det vet väl alla vid det här laget hur Kjell Nilssons praktfulla broderier ser ut och att en av dessa finns på Gästis. Har man där flera praktfulla textila arbeten? Finns det kvar gammalt linne eller är allt utslitet? Köpte Gästis allt linne eller hade man egna vävare? Kanske är det så att vi håller på att glida i intresset för konstens producenter till konstens samlare? Men visst vet jag att exempelvis Lena Jenny Malmsjö har mycket fin textil konst, vilket naturligtvis innebär att man är både tillverkare och samlare av grejor.

Sven Ockborn